Eiropas Parlaments
2024-2029

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja
Priekšsēdētāja

9.4.2025

Johan Van Overtveldt
Budžeta komitejas
priekšsēdētājam
BRISELĒ

Temats: Atzinums par Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda darbu zaudējušiem darba ņēmējiem izmantošanu — Beļģijas pieteikums EGF/2024/003 BE/*Van Hool* (2025/0061(BUD))

Godātais priekšsēdētāj!

Saistībā ar minēto procedūru Nodarbinātības un sociālo lietu komitejai tika uzdots iesniegt atzinumu Jūsu vadītajai komitejai, un tā nolēma atzinumu nosūtīt vēstules veidā.

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja iepriekš minēto jautājumu izskatīja 2025. gada 9. aprīļa sanāksmē. Šajā sanāksmē tā nolēma iesniegt par jautājumu atbildīgajai Budžeta komitejai turpmāk minēto atzinumu.

Ar cieņu

Li Andersson

ATZINUMS

A. tā kā 2024. gada 29. oktobrī Beļģija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/691 (EGF regula) 8. panta 1. punktu iesniedza pieteikumu Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda darbu zaudējušiem darba ņēmējiem (EGF) izmantošanai saistībā ar darba ņēmēju atlaišanu uzņēmumā *Van Hool NV* Beļģijā saimnieciskās darbības nozarē, kas klasificēta *NACE* 2. redakcijas 29. nodaļā (Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana); tā kā darbinieku atlaišana uzņēmumā *Van Hool* notika *NUTS* 2. līmeņa reģionā Antverpenes provincē (BE21);

B. tā kā Beļģija iesniedza pieteikumu saskaņā ar intervences kritērijiem EGF regulas 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā, kurā paredzēts nosacījums, ka četru mēnešu atsauces periodā (šajā gadījumā — no 2024. gada 8. aprīļa līdz 2024. gada 8. augustam) darbība beigusies vismaz 200 darbu zaudējušiem darba ņēmējiem kādā dalībvalsts uzņēmumā vai pašnodarbinātām personām, ieskaitot darbu zaudējušus darba ņēmējus attiecīgajos piegādes uzņēmumos un pakārtotās ražošanas uzņēmumos; tā kā pēc šā pieteikuma izvērtēšanas Komisija, ievērojot visus spēkā esošos EGF regulas noteikumus, ir secinājusi, ka pieteikums atbilst EGF finansiālā ieguldījuma piešķiršanas nosacījumiem;

C. tā kā pieteikums attiecas uz 2411 darbu zaudējušiem darba ņēmējiem (atbalsttiesīgi saņēmēji), kuru darbība iepriekš minētajās ekonomikas nozarēs ir beigusies;

D. tā kā Komisija 2025. gada 26. martā pieņēma priekšlikumu lēmumam par EGF izmantošanu, piešķirot līdzekļus Beļģijai, lai atbalstītu 2397 paredzēto atbalsta saņēmēju reintegrāciju darba tirgū;

E. tā kā darba ņēmēju atlaišana uzņēmumā *Van Hool* ir saistīta ar dažādiem faktoriem, piemēram, Covid-19 pandēmijas ietekmi uz pieprasījumu pēc autobusiem un Ukrainā notiekošā kara ietekmi uz izmaksu struktūru; tā kā laikposmā no 2012. gada līdz 2019. gadam uzņēmuma *Van Hool* vidējais pārdošanas apjoms Eiropā bija 427 vienības gadā, bet 2020. gadā pārdošanas apjoms samazinājās līdz 287 vienībām un 2021. gadā — līdz 128 vienībām; tā kā attiecīgi strauji samazinājās peļņa un aizvien lielākā inflācija un piegādes ķēžu traucējumi vēl vairāk palielināja spiedienu uz uzņēmuma peļņu; tā kā pārdošanas apjoms 2022. un 2023. gadā palielinājās, taču saglabājās tuvu 2020. gada līmenim vai bija pat zemāks; tā kā pirmspandēmijas pārdošanas apjomi nekad netika atgūti un 2024. gada 8. aprīlī Mehelenas Komerctiesa uzņēmumu *Van Hool* atzina par bankrotējušu; tā kā tāpēc tika atlaisti 2411 darbinieki;

F. tā kā saskaņā ar Beļģijas Uzņēmumu federācijas (*VBO*) sniegto informāciju Beļģijas rūpniecības nozare pašlaik ir grūtā stāvoklī; tā kā 2024. gada pirmajā pusē rūpniecības nozarē tika zaudētas vairāk nekā 5000 darbvietu tādu uzņēmumu kā *Decathlon*, *Pfizer*, *Barry Callebaut*, *Audi* un *Sappi* pārstrukturēšanas un bankrota dēļ;

G. tā kā lielākā daļa uzņēmuma *Van Hool* bijušo darbinieku dzīvo Līrā (Antverpenes provinces Mehelenas apgabals) un apkārtējās pašvaldībās; tā kā rūpniecības nozarei tradicionāli ir bijusi liela nozīme Līrā, tāpēc rūpniecības panīkums būtiski ietekmē Līras darba tirgu; tā kā 2020. gadā vairāk nekā 25 % darbvietu Līrā bija saistītas ar rūpniecību; tā kā tomēr trīs gadus vēlāk, proti, 2023. gadā, šis īpatsvars bija samazinājies par vairāk nekā trim procentpunktiem; tā kā uzņēmuma *Van Hool*

slēgšana izraisīja būtiskus traucējumus vietējā darba tirgū, jo 2024. gada aprīlī, t. i., mēnesī, kad uzņēmums iesniedza bankrota pieteikumu, bezdarbs Berlārā palielinājās par 32 %, Heistopdenbergā — par 23 %, Neilenā — par 17 % un Līrā — par 14 % un desmitā daļa darbspējīgā vecuma iedzīvotāju Līrā un Berlārā bija bez darba, kā par to liecina Flandrijas nodarbinātības dienestu (*VDAB*) dati;

H. tā kā Beļģija ir norādījusi, ka saskaņotais individualizēto pakalpojumu kopums izstrādāts, apspriežoties ar sociālajiem partneriem saskaņā ar EGF regulas 7. panta 4. punktu; tā kā arodbiedrības un darba devēju organizācijas ir iesaistītas *VDAB* darbībās visos līmeņos;

I. tā kā EGF nepārsniedz maksimālo apjomu 30 miljoni EUR gadā (2018. gada cenās), kā paredzēts 8. pantā Padomes 2020. gada 17. decembra Regulā (ES, *Euratom*) 2020/2093, ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam,

tādēļ Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Budžeta komiteju rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

1. atgādina, ka EGF mērķis ir apliecināt solidaritāti ar atbalsta saņēmējiem un sniegt viņiem atbalstu; uzskata, ka EGF finansiālais ieguldījums galvenokārt būtu jānovirza aktīviem darba tirgus politikas pasākumiem un individualizētiem pakalpojumiem, kuru mērķis ir ātri no jauna integrēt atbalsta saņēmējus pienācīgā un ilgtspējīgā nodarbinātībā viņu sākotnējā darbības nozarē vai ārpus tās; uzsver, ka ir svarīgi sagatavot un atbalstīt darbiniekus steidzami nepieciešamajam Eiropas ekonomikas un sabiedrības zaļās un digitālās pārkārtošanās procesam; šajā sakarībā atkārtoti uzsver, ka Savienībai, cita starpā izmantojot EGF, ir svarīga loma taisnīgas pārkārtošanās procesam nepieciešamo kvalifikāciju finansēšanā saskaņā ar Eiropas zaļo kursu;

2. piekrīt Komisijai, ka EGF regulas 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētie nosacījumi ir ievēroti un ka Beļģija saskaņā ar minēto regulu ir tiesīga saņemt finansiālu ieguldījumu 7 999 015 EUR apmērā, kas ir 85 % no kopējām izmaksām, proti, 9 410 607 EUR, kuras aptver izdevumus par individualizētajiem pakalpojumiem 9 034 607 EUR apmērā un izdevumus par sagatavošanās, pārvaldības, informācijas un reklāmas, kontroles un ziņošanas darbībām 376 000 EUR apmērā;

3. norāda uz to, ka Beļģija ir sniegusi visas nepieciešamās garantijas, ka ir ievērotas valsts un ES tiesību aktos paredzētās prasības attiecībā uz kolektīvo atlaišanu un ka attiecībā uz piekļuvi ierosinātajiem pasākumiem un to īstenošanā tiks ievēroti vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principi;

4. norāda, ka mazkvalificētiem un gados vecākiem darba ņēmējiem ir daudz mazāk iespēju atgriezties reģiona darba tirgū un ka darba ņēmēju atlaišana uzņēmumā *Van Hool* visvairāk skāra šīs neaizsargātās grupas; atgādina par atlaisto darbinieku profilu, proti, katrs trešais atlaistais darbinieks ir vecāks par 50 gadiem un astoņiem no desmit atlaistajiem darba ņēmējiem ir vidējā izglītība vai zemāks izglītības līmenis, kā arī novecojušas prasmes, un uzskata, ka, ņemot vērā arī vakanču samazināšanās tendenci un to ģeogrāfisko sadalījumu, darba ņēmējiem būs vajadzīgs papildu pielāgots atbalsts, jo īpaši — mērķtiecīga palīdzība, kas vērsta uz prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju, lai palīdzētu viņiem sekmīgi atgriezties nodarbinātībā;

5. uzsver — Beļģija ir apstiprinājusi, ka EGF atbalstītie pasākumi nesaņems finansiālu ieguldījumu no citiem Savienības finanšu instrumentiem;

6. norāda, ka darbiniekiem sniedzamie individualizētie pakalpojumi ietver šādus pasākumus: a) sociālās intervences konsultants (SIK) un darbinieku reģistrācija, b) profesionālās pārejas pakalpojumi (administratīvais un psiholoģiskais atbalsts, individuālas novērtēšanas sesijas, digitālo prasmju novērtēšana, palīdzība darba meklēšanā vai pārejā uz pašnodarbinātību, konsultācijas par darba līgumu apspriešanu u. c.), c) atbalsts darba meklēšanā un iekārtošana darbā, d) karjeras attīstības atbalsts, e) apmācība, pārkvalifikācija un arodmācības un f) apmācība darbavietā; ņemot vērā paredzēto atbalsta saņēmēju vecumu un izglītības profilu, uzsver, ka, sniedzot individualizētus pakalpojumus, būtu jāņem vērā šo grupu īpašās vajadzības;

7. jo īpaši uzsver EGF regulas 7. panta 2. punkta nozīmi, kurā prasīts saskaņoto pakalpojumu kopuma izstrādē ņemt vērā turpmākās darba tirgus perspektīvas un nepieciešamās prasmes, kas ir saderīgas ar pāreju uz resursu ziņā efektīvu un ilgtspējīgu ekonomiku, un īpašu uzmanību veltīt digitālās rūpniecības laikmetā vajadzīgu prasmju izplatīšanai; atzinīgi vērtē to, ka profesionālās pārejas pakalpojumu satvarā paredzētā IKT apmācība un papildu atbalsts ietver šādas prasmes, jo īpaši digitālo prasmju novērtēšanu un iespējas darba ņēmējiem aizņemties klēpjdatoru, saņemt apmācību par tā izmantošanu un saņemt atbildes uz jautājumiem saistībā ar digitālo vidi;

8. atgādina par iespēju saskaņotajā pasākumu kopumā iekļaut īpašus laikā ierobežotus pasākumus, cita starpā bērna aprūpes pabalstu izmaksu, kā paredzēts EGF regulas 7. panta 2. punkta b) apakšpunktā, lai atvieglotu darba meklētāju līdzdalību piedāvātajās darbībās.